

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

7. Gratia divinae legis ac doctrinae arbitrium liberare non potest, ut velit & operetur iustitiam. Causa rei istius datur: & prosertur primus effectus legis dare cognitionem peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT SEPTIMVM.

Gratia divinæ legis ac doctrinæ arbitrium liberare non potest, ut velit & operetur iustitiam. Causa rei istius datur: & profertur primus effectus legis, dare cognitionem peccati.

QUÆSTIONIS istius resolutio inter Catholicos Scriptores plana & certa est, nullo pacto legem atque doctrinam ad arbitrij liberationem sufficere, ut illa sola adiutum iustitiam legis velle possit & facere. Hoc enim diversis locis Apostolus adversus Iudeorum errorem de legis adiutorio tumescendum instantissime docet: *Non abijcio gratiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.* Et rursum: *Quoniam in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est; quia iustus ex fide vivit.* Et inferius: *Si data esset lex quæ posset vivificare, verè ex lege esset iustitia.* Et alibi: *Non enim per legem promissio, &c.* Quibus omnibus aliisque multis locis postea proferendis significatur, legis auxilium non sufficere, ut per eam liberum arbitrium vivificari possit, & iustitiam legis implere. Hoc id in sexcentis locis ex professo inculcat Augustinus. Unde illud in libro de gestis Pelagij: *Non ergo natura &c. non legis scientia, per quam sit concupiscentia cognitio, non evictio liberat a corpore mortui huius, id est a vitij eius, sed gratia Dei per Iesum Christum.* Et rursum: *Ista gratia non est natura moriens, nec littera occidens, sed Spiritus vivificans. Tam enim habebat iste naturam cum voluntatis arbitrio, iam habebat cognitionem legis sanctæ, sed non habebat vires agenda perficienda, iustitia.* Et libro tertio ad Bonifacium: *Lex sancta & iusta & bona; nec ipsa est gratia, & nihil ex ea rectè sit sine gratia; quia non est data quæ posset vivificare.* Et alibi: *Non sunt igitur liberi filij, qui legem a operunt littera &c. sed qui spiritu gratia, quo lex ipsa sancta, & iusta, & bona, per spiritum impleri.* Hoc est, non fiunt liberi, seu non liberantur, qui solâ lege juvantur, sed qui spiritu gratia. Et libro de gratia & libero arbitrio: *Sub lege enim erant, non sub gratia; & ideo eum dominabatur velut adhuc servus peccatum, à quo non sit homo liber lege sed gratia.* Et mox: *Si autem lex non est gratia, quia ut ipsa lex fiat, non potest lex adjuvare, sed gratia, nam quid nativa erit gratia?* Et libro sexto contra Iulianum: *His omnibus tempus significare intelligitur, quo sub lege vivebat, & nondum aditus gratia, concupiscentijs carnalibus vinciebatur. Quo significat animum per legem nullo modo à concupiscentiæ dominatione liberari. Quod apertius docet in libro Retractionum primo: Dixi hominem describi illis*

verbis inter cetera: *Quis me liberabit, &c. adhuc sub lege, nondum sub gratia constitutum, benefacere volentem, sed victum concupiscentiæ carnis malefacientem. A cuius concupiscentiæ dominatu non liberat nisi gratia Dei per Iesum Christum dono Spiritus sancti, &c.* Sed quid multis? nihil tanto conatu adversus Pelagianos egit Augustinus, quam ut istam capitalem Catholicæ fidei veritatem assereret.

Hujus porrò doctrinæ rationem qui inde petunt, ut Scholastici plerique solent, quod actus liberi arbitrij vi legis adjuti essent tantummodò naturales, seu ordinis naturalis, proinde gratia omnino necessaria sit, ut ad ordinem supernaturalem eleventur, nullo pacto naturam gratia Christi, & causam necessitatis ejus intelligere videntur.

Quapropter quamvis in superioribus eadem de re non nihil diximus, & infra copiosius dicturi simus, ad planiorem tamen rem quam hic tractamus, intelligentiam, sciendum est, duas Augustino Doctore causas esse, quibus libertas ad bonum operandum labefacta est, arbitriumque in servitutem precipitatum, Ignorantiam, & concupiscentiam: quam postremam nonnunquam necessitatem, ac difficultatem nuncupare solet; quia resistendo bonæ voluntati, difficilem imò impossibilem iustitiæ operationem facit, nisi divinæ gratiæ vi majore superetur. Ignorantia quippe tollit boni cognitionem, ut illud velle non possit; ignoti enim nulla cupido: difficultas, libertatem voluntatis ligat, ut quamvis illud quandoque concusso nonnihil vinculo servitutis, per gratiam inchoatam velit, non possit illud operari. Vtrumque istud poenale impedimentum tangit, explicatque disertè Augustinus. Cum enim tradidisset peccata quædam ex iusta poena præcedentium, ignorantia vel necessitate committi, sic subiungit: *Nunc autem quia ita est, hoc est, ita in potestate ut bonus sit, sive non videndo qualis esse debeat, sive videndo & non valendo esse, qualem debet esse, & videri. Pœnam istam esse quis dubitet? Non habere hominem in potestate ut bonus sit, ex ignorantia & infirmitate, nihil est aliud, quam non esse homini liberum, ut bonus sit: quia juxta solemnem ejus definitionem latissime à nobis explicandâ, hoc est homini liberum quod*

AVGUSTINUS
De Pelagij Gestis

Galat. 3.
Ibid. cap. 4. vivit.
Rom. 4.
Lib. de gestis Pelag. 1. 8.
Cap. 9.
Lib. 3. ad Bonif. cap. 3.
Ibid. 1. 2.
Lib. de gratia & lib. arb. cap. 12.
Cap. 13.
Lib. 6. contra Iul. c. 23.
Lib. 1. Retractionum primo: Dixi hominem describi illis

Lib. 1. 4. cap. 14.

29
quod habet in sua potestate. Et infra ut ho-
minibus tolleretur admirationem de doctrina
tam arcana, causam reddit amissa libertatis
operandi boni: Nec mirandum est quod vel igno-
rando non habeat arbitrium liberum voluntatis ad
eligendum quid recte faciat, vel resistente carnali
concupiscentie, hoc est concupiscentia, qua vio-
lentia mortalis successione quodammodo naturaliter
invenit, videat quid recte faciendum sit, & velit,
nec possit implere. Illa est enim peccati pena insinua-
ta, ut amittat unusquisque quo bene uti voluit,
cum sine ulla possit dispendio si vult. Id est autem,
ut qui sciens, recte non facit, amittat scire quid re-
ctum sit: & qui recte cum possit voluit, amittat posse,
cum vult. Nam sunt revera omni peccanti anima duo
illa mala, Ignorantia & Difficultas. Ex ignoran-
tia delinquit error, ex difficultate cruciatus affligit
est. Quia de re alibi latius.

Hanc ergo Augustini veram perpetuam-
que mentem, velut totius doctrinae basim
quam ipse scripsit, & Ecclesia tenet de gra-
tia Dei, quisquis prae oculis habuerit, quem
admodum ad multas difficultates penetran-
das, aliquid prae oculis haberi debet, facile
ipsam radicem cernet, cur gratia legis non
solum veteris, hoc est, decalogi, qui univer-
sam rerum agendarum summam comprehen-
dit, sed qualicumque tandem, non sufficiat
ut arbitrium liberetur. Cum enim duobus
ex capitibus ei iustitia bona libertatis inflicta
sit, ex ignorantia & concupiscentia, cognitio
legis tollit quidem agendum vitandorum-
que ignorantiam, sed difficillimam superato
concupiscentiam relinquendam, imo ro-
bustioram quam ante scientiam habuit: quae
tantoperi suae servituti subjugatum arbitrium
volendi tenet, ut ne quidem agnitionem iam
bonum velle possit, multo minus facere, nisi
huc ipsum tracto ejus impetu novi amoris in-
spiratione tribuatur. Ut sane ab intelligen-
da gratia Christi remotissimi sint, quotquot
nihil aliud, nisi operis boni supernaturalitate
cogitant & inculcant, cum de gratiae ne-
cessitate disputant. Opus enim bonum omni
creaturae etiam integerrimae supernaturale
est: cum tamen ad illud operandum nulla
Christi gratia vel Angeli, vel Adamus in-
digerint, & sine illius ope opera bona exer-
uerint. Quod dilucidius in gratia Christi
explicanda enodabitur.

Vera itaque causa, cur Christi gratia prae-
ter gratiam legis ac scientiae necessaria sit, ut
arbitrium ad bene volendum operandumque
liberetur, non est operis supernaturalitas, sed
est, infirmitas voluntatis quam concupis-
centiae vulnus peperit. Ex qua fit, ut quam-
vis alter fons amissa libertatis per scientiam
legis obstructus sit, arbitrium adhuc ad vo-
lendum bonum imbecille sit, & non libe-
rum, sed concupiscentiae suae servum, à
qua servitute, adhuc nova, & altiore, &
digniore, & potentiore gratia liberandum
est, quae proprie Christi gratia, novique

Testamenti nuncupatur.

Hanc igitur radicem tangit Augustinus,
quoties necessitatem verae gratiae & infirmi-
tatem legis inculcans, legem peccati, hoc est
juxta phrasim Apostolicam, concupiscentiae
cognitionem, non medicinam attulisse pro-
fitetur: Per quam legem non sanatio, sed cog-
nitio est facta peccati. Et libro primo ad Boni-
facium: Sine lege peccatum mortuum est, non
intelligimus, nisi tanquam non sit laes, non appa-
ret, penitus ignoratur, tanquam in nescio qui-
bus ignorantiae tenebris sit sepultum. Id quod ad-
iungit, adveniente autem mandato peccatum revi-
vit, quid est aliud quam emittit, apparuit? &c.
Quia nimirum in parvulis tanquam mortuum
sit laes, sicut peccatum concupiscentiae,
donec repugnans iustitiae malum, eius prohibitione
sentiantur, cum aliud iubetur atque approbatur,
aliud delectat, atque dominatur. Et libro pri-
mo ad Simplicianum: Intelligendum est, legem
ad hoc datam esse, non ut peccatum (id est con-
cupiscentiam) inferretur, neque ut extirparetur,
sed tantum ut demonstraretur. Et iterum ibi-
dem: Unde apparet, concupiscentiam per legem
non instam, sed demonstratam. Et in Psalmum
octogesimum tertium: Data est lex hominibus,
non qua salvaret eos iam, sed per quam cognosce-
rent, in qua agritudine iacebant. Et iterum
eodem loco: Data est ergo lex, ut agrum de
morbo convinceret, qui sibi sanus videbatur: ut
peccata demonstrarentur, non ut auferrentur. Et
rursum: Ergo lex praecebat aegrotos non sanabat.
Et in fermone de quinque porticibus: Ergo
attendat charitas vestra, ad hoc data est lex, qua
proderet morbis, non qua tolleretur. Quod alijs
sexcentis locis inculcat.

Eandem omnino radicem tangit, quan-
do tam instanter docet, legem nihil aliud
praestare, quam quod vetet malum ac iubeat
bonum, nullas vero arbitrio voluntatis vi-
res ad illud cavendum, agendumve confer-
re: Sic legem omnis Catholicus à Deo bono
datam esse descendit, ut eum dicat, & peccatum osten-
dere, non tamen tollere; & iustitiam, hoc est
opus justum iubere, non tamen dare. Et libro
de Spiritu & littera: Legis littera scribit facit
peccatum potius, quam cavere. Et inferius:
Mandatam bonum habet in littera demonstrante,
non in adjuvante Spiritu. Et libro primo de
peccatorum meritis: Iubere tantum non adju-
vare poterat. Et libro primo ad Bonifacium:
Lex iubere novit, cui succumbit infirmitas, gratia
iuvare qua infunditur charitas. Cuiusmodi lo-
cis scripta Augustini plena sunt.

Eandem radicem tangit cum homini per
legem insinuatam tradit, ut sciditatem suam,
in qua iacebat, velut opposito sibi speculo ag-
nosceret, non tamen eam detergendo auferri
nisi per gratiam Liberantis: Non data est lex
qua posset vivificare, sed qua ostenderet peccata pec-
catori. Peccator enim oblitus erat se, nec videbat se.
Data est illi lex, ut videret se, fecit reum lex, libera-
vit lator legis. Et libro de peccato originali: Non

B. 2

Lib. de pec-
orig. cap. 24

nim data est lex, quae posset vivificare, sed qua mor- A
 tuos, quibus vivificanda gratia esset necessaria, non
 solum peccati propagatione & dominat. que prostratos,
 verum etiam ipsius legis addita pravitate ne con-
 vultos deberet ostendere, non ut periret quis suis hoc
 in Dei misericordia etiam tunc intelligeret, sed ut per
 regnum mortis ad sup. cum destinatus, & iam sibi
 ipsi per pravitationem legis manifestatus, Dei que-
 reret adiutorium. Et sermone quinto de verbis
 Apostoli: Quid ergo? Quid dubitamus ad hoc le-
 gem esse datam, ut inveniret se homo? Quando enim
 Deus non prohibebat a malo, latebat se homo, vires
 suas languidas non invenit, nisi quando legem probi-
 tionis accepit. Invenit ergo se in malo invenit se.
 Quo fugis se? Quocumque enim fugerit se, sequitur
 bis. Et quod ei prodest de se invento scientia, quam
 sanctorum consentia? Et in sermonibus de tem-
 pore: Praesumebant homines de viribus suis. & facien-
 do quicquid sibi licere arbitrabantur, peccata enim
 legem Dei occultam. Vide ista lex manifesta promul-
 gata est eis, qui omnino sibi vici esse non videbantur.
 Data est illis lex, non qua sanaret, sed qua agros-
 tantes probaret. Lex praecurrit ante medicum, ut
 se agrotus, qui se sanum putabat, inveniret agros-
 tum. Et praecurrit in alio sermone quodam ad
 populum: Qui agrotabant, sanos se esse putant:
 acceperunt legem quam implere non poterant. Videre-
 rent in quo morbo essent, & imploraverunt manus
 Medici. Voluerunt sanari, quia cognoverunt se salo-
 tate: quod non cognoscerent nisi data. lex. in imple-
 re non possent. Innocens enim sibi homo videbatur. &
 ex ipsa superbia innocentia falsa insaniore sebat. Ex
 ex hominibus omnia simul iurata complexus:
 Optime autem sequitur, & dicit: Etenim benedictio-
 nem gratiae dabit, qui & legem dedit. Ad hoc enim
 lex data est, ut si verbo infirmitatem suam novam fa-
 ceret, infirmo patientiam si aderet. Ad hoc lex data
 est, ut vulnera ostenderet peccatorum quae gratia be-
 nedictione sanaret. Ad hoc etiam lex data est, ut di-
 ceremus in convalle plorationis, video aliam legem in
 membrum meum repugnantem legi mentis meae, & cap-
 tivitatem in lege peccati, quae est in membris meis, &
 cum ipso plorare diceremus. Infelix ego homo, quis
 me liberabis a corpore mortis huius? Quae sane
 omnia apertissime & satiatissime docent con-
 vincuntque id quod supra diximus, legem
 tantum unam amissa libertatis causam tollere
 ignorantiam, quatenus quid agendum & vi-

Cor. 5. de ver
Apost. 1. 1.

Serm. 49. de
Rom. cap. 2.

In Append.
serm. 5. quin-
que portis.

Epistol. 50.
cap. 1.

tandum sit, hominem docet: alteram vero
 causam, quae potissima est, hoc est, malorum
 concupiscentiam, non solum relinquere invi-
 ctam, sed etiam hominem docere, in quo
 morbo jaceat, adeoque imbecillitatis propriae
 convincere, quatenus praeccepto admonitus
 videt, manumque quasi tangit se affectum suum
 a concupiscentiarum suarum dominatum liberare
 non posse, nec facere quod jubetur: ut
 ita peccato prostratus & fractus, ac lege do-
 ctus atque convictus, tandem aliquando ad-
 versus concupiscentiae suae dominatum discat
 implorare gratiae libertatem, cum Apostolo
 exclamando: Infelix ego homo, quis me liberabit
 de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Chri-
 stum Dominum nostrum. Quam libertatem nisi
 contra concupiscentiam laborantibus gratia
 divina largiatur, juxta Catholicam doctrinam
 certum est homini esse succumbendum;
 ita definiente ad Episcopos Africanos Innocen-
 centio: Necessum est ut quo auxiliante vincamus,
 eodem iterum non auxiliante vincamur. Nam illa
 Apostoli oratio: Quis me liberabit de corpore mor-
 tis huius? proimpetranda contra concupiscentiae
 dominationem libertate, adversus vitia
 carnalia, ut jam supra ex Augustino dixi-
 mus, funditur. Ist enim omnino similis illi,
 quam David fudit, quando precabatur: In-
 vera mea dirige secundam verbum tuum, & ne do-
 minetur mihi omnis iniquitas. Ad quae verba san-
 ctus Augustinus: Quis modum libera est, cui
 dominatur iniquitas? Ut autem ei non domine-
 tur, vide ab illa qui invocatur. Precatur non polli-
 cetur; confitetur, non proficitur. Optat plenissimam
 libertatem, non iactat propriam potestatem. Quae
 totidem verbis de illa Apostoli oratione: Quis
 me liberabit? pari omnino veritate atque soli-
 ditate dici queunt. Porro in isto primo effe-
 ctu legis tradendo. sanctus Augustinus Apo-
 stoli Pauli vestigia secutus est, qui exserte di-
 cit ad Romanos: Per legem cognitio peccati. Et
 apertius: Peccatum non cognovi nisi per legem: Et
 nam concupiscentiam nosciebam nisi lex diceret: Non
 concupisces. Quibus hoc docet, quod tradidi-
 mus, Legem datam datam esse, ut non pec-
 cati evictio, sed cognitio fieret, & ita agnos-
 ceret homo, quo morbo laboraret, quod ante
 legem ignorabat.

AVANT
LA BIBLIOTHEQUE

